

Tiina Sams
Riigi Tugiteenuste Keskus
info@rtk.ee
Lõkke tn 4
10122, Tallinn, Harju maakond

Teie 07.02.2023 nr 11.2-36/23/262

Meie 28.07.2023 nr 1.7-5/23/11382-19

Haldusmenetluse uuendamise ja finantskorrektsiooni otsuse kehtetuks tunnistamise taotlus

Riigi Tugiteenuste Keskus (*registrikood: 70007340; edaspidi rakendusüksus*) tegi 07.02.2023 meetme „Üleriigiliste ja rahvusvaheliste ühenduste arendamine“ tegevuse „Maantee rekonstrueerimine või uuendamine“ raames finantskorrektsiooni otsuse nr 11.2-36/23/262 Transpordiameti (*edaspidi toetuse saaja, tellija või hankija*) projekti „Riigitee nr 11 Tallinna ringtee Luige-Saku lõigu rekonstrueerimine“ (*struktuuritoetuse registris nr 2014-2020.10.01.18-0046, edaspidi projekt*) osas ja muutis sellega seoses 31.01.2019 Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti käskkirja nr 1-10/19-005-TI (*edaspidi taotluse rahuldamise otsus*).

Rahandusministeeriumi poolt viidi 20.05.2022 kuni 14.10.2022 läbi projekti audit, mille lõpparuanne nr CF-190/2022 kohaselt tuvastati, et toetuse saaja ei ole riigihanke „Riigitee nr 11 Tallinna ringtee km 20,2-24,2 Luige-Saku lõigu ehitus“ viitenumbri 199343 (*edaspidi riigihanke*) läbiviimisel järginud riigihangete seaduses (*kuni 14.03.2019 kehtinud redaktsioon; edaspidi ka RHS*) sätestatud nõudeid, mistõttu kohaldas rakendusüksus antud hanke kulude osas finantskorrektsiooni ning luges mitteabikõlblikuks 554 704,29 eurot, sh toetuse summas 471 498,65 eurot. Otsuse tegemise aluseks võeti perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse (*edaspidi STS*) § 8 lg 2 punkt 6, § 45 lg 1 punkt 3, § 46, § 48, § 49 lg 2, Vabariigi Valitsuse 01.09.2014 määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (*edaspidi ühendmäärus*) § 22³ lg 1 punkt 4 ja lg 2 punkt 1 ja majandus- ja taristuministri 03.10.2014 määruse nr 85 „Transpordi infrastruktuuri arendamine perioodil 2014–2020“ (*edaspidi meetme määrus*) § 32 lõige 1 ja § 35, taotluse rahuldamise otsuse lisa 1 „Projekti rahastamise tingimused“ (*kinnitatud 17.02.2020 käskkirjaga nr 1-7/20-004-TI, edaspidi lisa 1*) punktid 10 ja 16, auditi lõpparuanne nr CF-190/2022 ning projekti raames esitatud riigihankega seotud kuludokumendid.

Vabariigi Valitsus võttis 1. septembril 2014 vastu määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (*edaspidi ka VV määruse vana redaktsioon*). Selle määruse eelnõu seletuskirja järgi põhinevad eelnõu §-s 22 sätestatud finantskorrektsiooni protsendimäärad, mis puudutavad riigihankeid, komisjoni 2013. aasta suunistel, „millega loetakse,

et [Euroopa Komisjon] kui haldusorgan on nende riigihangete reeglite rikkumiste juhtumite puhul eelnevalt kaalutlenud rikkumise mõju ulatust“ (seletuskiri, lk 32).

1. septembril 2017 jõustus RHS, millega võeti üle 26. veebruaril 2014 vastu võetud EL riigihangete valdkonna Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivid 2014/23/EL kontsessioonilepingute sõlmimise kohta, 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta ning 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ.

14. mail 2019 võttis Euroopa Komisjon vastu otsuse, millega kehtestatakse suunised kohaldatavate riigihanke-eeskirjade rikkumise korral liidu rahastatavate kulude suhtes tehtavate finantskorrektsioonide kindlaksmääramiseks (C(2019) 3452 final) (*edaspidi ka komisjoni suunised*). Selle otsuse põhjenduse 4 järgi kajastavad suunised „kogemusi, mis on saanud riigihanke-eeskirjade rikkumise korral tehtavaid finantskorrektsioone käsitlevate eelmiste [komisjoni 2013. a] suuniste kohaldamisel, ning neis täpsustatakse proportsionaalsuse põhimõtte ning direktiivide 2014/23/EL, 2014/24/EL ja 2014/25/EL kohaselt tehtavate korrektsioonide suurus“. Sama otsuse põhjenduse 6 järgi peaks komisjon neid suuniseid kasutama selleks, et tagada liidu rahastatavate kuludega seotud finantskorrektsioonide tegemisel liikmesriikide võrdne kohtlemine, läbipaistvus ja proportsionaalsus.

Komisjoni suuniste põhjenduse 6 kohaselt „tuleks [neist] lähtuda finantskorrektsioonide tegemise menetlustes, mis algatatakse pärast käesoleva otsuse vastuvõtmise kuupäeva“ ehk pärast 14. maid 2019 (*Riigikohtu 28.06.2023 otsus nr. 5-23-2*).

Vabariigi Valitsus võttis 2. oktoobril 2020 vastu määruse nr 79 „Vabariigi Valitsuse määruste muutmine seoses struktuuritoetuse andmise ja tagasinõudmisega“, millega täiendas VV määruse vana redaktsiooni § 25 lõikega 5, mille järgi kohaldatakse selle määruse finantskorrektsiooni määrasid kehtestavaid paragrahve 22¹–22⁸ alates 1. septembrist 2017 korraldatud riigihangetele, mille suhtes algatatud finantskorrektsiooni otsuse menetlus algatatakse pärast selle määruse jõustumist ehk pärast 9. oktoobrit 2020.

Praegusel juhul asjasse puutuva riigihanke teate avaldas toetuse saaja 18.10.2018 ning hanke võitjaga AS YIT Eestiga (10093801) sõlmiti hankeleping 11.04.2019 kuupäeval. Nagu ka eelnevalt mainitud rahuldab Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet **31.01.2019** käskkirjaga nr 1-10/19-005-TI hankija toetusetaotluse projekti „Riigitee nr 11 Tallinna ringtee Luige-Saku lõigu rekonstrueerimine“ elluviimiseks.

VV määruse finantskorrektsiooni menetluse ajal kehtinud redaktsiooni § 22³ lõige 1 punkt 4 nägi ette, et kui taotleja või pakkuja kvalifitseerimiseks, pakkumuse hindamiseks, tehnilises kirjelduses või hankelepingu sõlmimise eelduseks või täitmiseks on seatud kriteerium või tingimus, mis on seotud hankelepingu esemega, kuid ei ole sellega proportsionaalne, kohaldatakse hankelepingule kümneprotsendilist finantskorrektsiooni määra.

VV määruse riigihanke toimumise ja toetuse väljamaksmise ajal kehtinud redaktsiooni § 22 lõige 14 nägi ette, et hankelepingule eraldatavat toetust vähendatakse **kuni 10 protsenti**, kui hankemenetluse korraldamisel ilmneb riigihangete seaduses sätestatud nõuete rikkumine, mida ei ole lõigetes 2–11 ja 13 nimetatud, või kui tegemist on riigihangete korraldamisega, kus hankelepingu maksumus jääb alla riigihangete piirmäära, või kui on tegemist sotsiaal- või eriteenuste tellimisega või ideekonkursi korraldamisega.

Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 28.06.2023 otsusega nr. 5-23-2 tunnistati Vabariigi Valitsuse 1. septembri 2014. a määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuriotetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord” § 25 lõige 5 põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks osas, millega nähakse ette, et § 22³ kohaldub toetustaotluste puhul, mis rahuldati enne 9. oktoobrit 2020. Kolleegium märkis otsuse punktis 62, et **kohaldatava õiguse määramisel ilma vaidlusaluse rakendussätteta ei ole oluline mitte riigihanke korraldamise aeg, vaid toetustaotluse rahuldamise aeg**, sest just toetustaotluse rahuldamine annab toetuse saajale ühelt poolt õiguse toetust saada ja teisalt paneb talle toetuse kasutamiseiga seotud kohustused, mis hõlmavad riigihankereeglite järgimata jätmisega kaasnevaid finantskorrektsioone.

Toetuse saajale anti vaidlusalune toetus VV määruse selle redaktsiooni kehtivuse ajal, mille kohaselt võis riigihankereeglite rikkumise eest sõltuvalt rikkumise raskusest kohaldada **kuni 10-protsendilist** finantskorrektsiooni määra. Finantskorrektsiooni otsus tehti aga VV määruse redaktsiooni alusel, mis kehtestab samale rikkumisele 10-protsendilise finantskorrektsiooni määra.

VV määruse vanas redaktsioonis ei ole sätestatud finantskorrektsiooni tegemise võimalust kui taotleja või pakkuja kvalifitseerimiseks, pakkumuse hindamiseks, tehnilises kirjelduses või hankelepingu sõlmimise eelduseks või täitmiseks on seatud kriteerium või tingimus, mis on seotud hankelepingu esemega, kuid ei ole sellega proportsionaalne. Vana määruse redaktsioonis on sätestatud, et **hankelepingule eraldatavat toetust vähendatakse kuni 10 protsenti, kui hankemenetluse korraldamisel ilmneb riigihangete seaduse nõuete rikkumine, mida ei ole nimetatud määruse § 22 lõigetes 2-11 ja 13 nimetatud**. Eelnõu seletuskirja kohaselt võis finantskorrektsiooni määr olla kuni 10 protsenti sõltuvalt rikkumise raskusest ning see määratakse kindlaks eraldi iga üksikjuhtumi kohta. Seega juhul kui kohalduva VV määruse alusel oleks leitud, et ilmnis riigihangete seaduses sätestatud nõuete rikkumine, oleks rakendusüksus pidanud analüüsima rikkumise raskusastet ning analüüsima kas või millises ulatuses finantskorrektsiooni rakendada.

Võttes arvesse eeltoodut, leiab toetuse saaja, et rakendusüksuse poolt tehtud finantskorrektsiooni aluseks olnud rikkumine on ära langenud, kuna VV vanas määruse redaktsioonis pole sätestatud rikkumist kui hankelepingu sõlmimise eelduseks või täitmiseks on seatud kriteerium või tingimus, mis on seotud hankelepingu esemega, kuid ei ole sellega proportsionaalne.

Haldusmenetluse seaduse (*edaspidi HMS*) § 68 lg 1 järgi on isikul õigus taotleda haldusakti kehtetuks tunnistamist üksnes juhul, kui ta võib taotleda HMS § 44 alusel haldusmenetluse uuendamist. HMS § 44 lg 1 loetleb alused, millede esinemise korral haldusorgan menetlusosalise taotlusel haldusmenetluse uuendab. Seega tuleb HMS § 68 lg-t 1 ja § 44 lg-t 1 nende koostoides mõista selliselt, et kui isik esitab haldusakti kehtetuks tunnistamise taotluse, milles väidab mõne HMS § 44 lg-s 1 sätestatud aluse olemasolu, ja haldusorgan on selle aluse olemasolu kindlaks teinud, siis peab haldusorgan menetluse uuendama (*Riigikohtu 10.11.2004 otsus nr. 3-3-1-36-4, punkt 12*).

HMS § 44 lg 1 punktist 1 tuleneb, et haldusorgan uuendab menetlusosalise taotlusel haldusmenetluse, kui taotluse esitaja õigusi kehtvalt piirava haldusakti andmise aluseks olnud asjaolu või õigusnorm on ära langenud.

Hankija sai teada haldusmenetluse uuendamise alustest Riigikohtu poolt tehtud otsuse 5-23-2 jõustumise hetkest, s.o. 28.06.2023.

Seoses eelnevaga taotleb hankija Riigi Tugiteenuste Keskuse poolt 07.02.2023 tehtud finantskorrektsiooni otsuse nr. 11.2-36/23/262 tühistamist ja menetluse uuendamist, kuna nimetatud finantskorrektsiooni aluseks olnud rikkumine on ära langenud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Janar Taal

Lõuna osakonna juhataja

Teehoiuteenistuse direktori ülesannetes

Maris Pärsikivi

53878790, Maris.Parsikivi@transpordiamet.ee